

Naročnina listu:
 Celo leto . . . K 50.—
 Pol leta . . . „ 26.—
 Četiri leta . . . „ 13.—
Zunaj Jugoslavije:
 Celo leto . . . „ 66.—
Posamezne številke
 na štirih straneh 60 v.
Uredništvo i. upravništvo:
 Maribor, Koroška ulica
 št. 5. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Inserati ali oznanila
 se računajo po K 1.80
 od enoredne petivrstice;
 pri večkratnih oznanilih
 — popust. —

„Straža“ izhaja v pon-
 deljek, sredo in petek.
 Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more
 govoriti vsak dan od
 11. do 12. ure dopoldne.

58. številka.

Maribor, dne 2. junija 1920.

Letnik XII.

Organizacija šolstva v kraljestvu SHS.

Z ujedinjenjem Srbov, Hrvatov in Slovencev v jedno državo je nastalo vprašanje, kako organizovati šolstvo po jednostnih načelih, tako da bi se mogel koderkoli pouk prekiniti in zopet kjerkoli nadaljevati, ne da bi s tem trpela šolska izobrazba, kar je prav velikega pomena osobito za roditelje, ki često morajo vsled svojega oocklica svoje bivališče menjati. Vrh tega pa je v interesu same države, da se ustanove vsa potrebna učilišča, da mladini ne bo treba hoditi na studije v tujino, kjer se vzgaja v tujem duhu in kam za njo grede letno milijoni, ki so odtegnjeni na tak način domačemu prebivalstvu v njegovo veliko škodo. Šolstvo v kraljestvu SHS je treba tako organizovati, da odgovarja potrebam ujedinjenega naroda, a ne tujcem.

I. Ljudsko šolstvo.

Ljudske šole bi se delile na nižje in višje. Nižje ljudske šole bi imele štiri letnike in bi podajale občeno temelje šolske izobrazbe. Višje ljudske šole bi istotako imele štiri letnike, toda njih učni načrt bi bil že prilagoden krajevnim gospodarskim razmeram. Na deželi bi se oziral poduk na zemljedelstvo, v trgih in mestih bolj na obrt in trgovino.

Vsak duševno in telesno normalno razvit otrok bi bil v tem letu, ko doseže starost šestih let, šolo-obvezen.

Dokler ne bo dovolj usposobljenih učiteljskih moči, bi mogli na nižjih ljudskih šolah podučevati inteligentni vojni invalidi, ki bi si pridobili v posebnih kurzih potrebne pedagoške izobrazbe; tem potom bi bili preskrbljeni najprimerneje za celo življenje. Tudi tip nižjih ljudskih šol bi bil za začetek najbolj prikladen za pokrajine z malo razvitim šolstvom.

II. Srednje šolstvo.

Meščanske šole bi imele štiri letnike in učni načrt bi bil tako sestavljen, da bi nudil mladini občeno temeljito izobrazbo s posebnim ozirom na prakti-

čno življenje. Vsaj vsak sodnijski okraj bi naj imel svojo meščansko šolo.

Gimnazije, realke in realne gimnazije bi imele osem letnikov ter bi se delile na nižje in višje in sicer tako, da bi nižje kakor višje tvorile same za sebe celoto, kar se tiče učnega načrta.

Pogoj za vstop v meščansko šolo, v nižjo gimnazijo, realko ali realno gimnazijo bi bila uspešna dovršitev nižje ljudske šole.

Strokovne srednje šole: zemljedelške, obrtne, n. pr. tekstilne, keramične itd., nautične in trgovske bi se delile na nižje in višje. Nižje bi imele dva, višje strokovne šole pa štiri letnike s primernimi učnimi načrti. V strokovne šole bi mogel vstopiti, kdor je z uspehom dovršil višjo ljudsko ali meščansko šolo, nižjo gimnazijo, realko ali realno gimnazijo.

Učiteljsišča bi imela štiri letnike. Na učiteljsišče bi bil sprejet, kdor je z uspehom dovršil nižjo gimnazijo, realko, realno gimnazijo ali meščansko šolo.

III. Visoko šolstvo.

Pedagoško učilišče bi imelo dva letnika. Pogoj za študij na pedagoškem učilišču bi bila uspešna dovršitev učiteljsišča. Absolventi pedagoških učilišč bi bili pred vsem usposobljeni, da bi podučevali na višjih ljudskih in meščanskih šolah.

Teološka učilišča bi imela štiri letnike. Pogoj za študij na teh učiliščih bi bila uspešna dovršitev višje gimnazije.

Strokovne visoke šole, kakor n. pr. zemljedelška, rudarska, trgovska itd., bi bile le nadaljevanje srednjih višjih strokovnih šol z zadačo, podati temeljite praktično in teoretično strokovno izobrazbo.

Vseučilišča bi imela biti čim boljše opremljena, da bi mogla z uspehom vršiti svojo vzvišeno nalogo.

IV. Knjižnice.

O knjižnicah bi se dalo toliko reči, da so za splošno izobrazbo zraven šolskega poduka neobhodno potrebne. Vsak šolski okoliš na deželi, vsak trg in

vsako mesto bi naj imelo svojo dobro urejeno javno knjižnico, katero bi vzdrževala občina šolskega okoliša, trgi in mesta. V krajih pa, kjer je vsaj jedna visoka šola, n. pr. teološko, pedagoško učilišče i. t. d., bi imela še biti državna znanstvena knjižnica. Da vsaka visoka šola, osobito vseučilišča, potrebujejo dobre in bogate knjižnice, ni treba posebej poudarjati.

Glavno mesto kraljestva SHS Beograd bi moralo imeti po vzgledu n. pr. Pariza, Londona vrhu tega svojo „Narodno biblioteko“, katera bi kakor po svoji zgradbi, tako po svojem bogatem knjižnem zakladu dostojno reprezentovala kulturno stremljenje ujedinjenega naroda.

H koncu je še treba pripomniti, da gre iz države za mladino v inozemstvo letno do 90.000.000 dinarjev, ali 360.000.000 K. Ta ogromna svota se domačim vseučilišnim mestom na tak način odteguje, ter se tako razvoj domačih kulturnih center občutno oškoduje. Ali bi ne bilo pametnejše, da se ustanove vse vrste učilišč in se na tak način domačim nadarjenim ljudem da priložnost za znanstveno delo, kar bi bilo velikega pomena za vsestranski razvoj domače vede in da se mladina vzgaja v narodnem duhu, kar je za daljši obstoj ujedinjenega naroda neobhodno potrebno. Mladina se v tujih mestih nasrka tujega duha ter v domovino prinaša nazore, ki niso prikladni za domače razmere. Ako se hoče ujedinjeni narod kulturno osamosvojiti, mora se vzgajati v svojih šolah od svojih učiteljev, da si kot jednako-vredni v kolu kulturnih narodov zasigura svoje mesto.

Dr. I. H.

Ženska volilna pravica in protialkohol. gibanje.

Zediniene države severne Amerike, najmočnejša in najbogatejša država na svetu, je od lanskega leta postala „suha“, kakor pravijo Amerikanci, ali kakor bi rekli mi, „brezalkohola“. Izdali so namreč prepoved, da je alkohol prepovedan za celo državo.

Določen od svojih predstojnikov za delo v dušnem pastirstvu in v uredništvu dveh naših katoliških listov sem 11. marca zapustil New York ter se odpeljal na svoje mesto v Chicago, države Illinois ob mičiganskem jezeru, nekaj več nego 1200 km od New Yorka proti zapadu. Vožnja je bila v ameriškem železniškem vozu udobna, pa zelo enolična: mimo zakajenih večjih in manjših mest, polnih tovarn in mimo na redko nasejanih farm, kmetijskih naselbin. Farmske hiše, kakor tudi delavski domovi, so večinoma vsi po enem kopitu; vsaka Farma ima pred hišo, mlin na veter, za hišo po do 4 do 5 metrov visok okrogel stolp, žitno shrambo, ali za kaj drugega podobnega. Delavske hišice pa so podobne vozovom cirkusa, kakor jih poznamo iz stare domovine kot dom komedijantove družine, le da niso na kolesih, ampak podzidane spodaj in lesene zgoraj; večinoma ima vsaka okoli sebe — mlade, t. j. hlev za živino, hlevček za koze, kurnik za perutnino in pasjo ufo. Vse je narajeno po istem vzorcu, v isti barvi, kakor hiša gospodarja. Vasi v našem smislu ni videti, hiše so druga od druge večinoma zelo oddaljene, posestvo daleč na okoli omreženo. Gozdov je malo, vsemuč pa gozdovnih pogorišč, ne vsled nesreče, ampak po sicer ne-spametni, pa pri pomanjkanju delavskih moči razumljivi navadi, gozd požgati, da se drevje umakne plugu.

Po 12 urni vožnji z ekspresnim vlakom sem jutro ob 7. uri 12. marca prišel v Buffalo, pol milijonsko, sajasto mesto. Brž sem poiskal Frančiškanski samostan, opravil daritev sv. maše, potem pa celi dopoldne odgovarjal patrom na vprašanja o stanju Jugoslavije, Nemške Avstrije itd. po vojski. Cudili so se naravnemu bogastvu moje domovine in ji želeli vsosrečo: patru Ircu po rodu, je bilo posebno všeč naše osvobojenje; mislil je najbrž: kedaj pride moja Irska na vrsto!

Samostanski predstojnik Anglež, bivši provincijal, mi je hitel pripovedovati, kako se po angleško pravi tej ali oni reči, ter se je pristržno veselil, ko sem mu iz svojega malenkostnega zaklada angleških besed tu pa tam zveržil kak stavek.

Dalje prihodnjic.

LISTEK.

P. J. Knoblehar.

Iz Jugoslavije v Ameriko

(Pismo, Chicago Ill., 26. marca 1920.)

Dalje.

Vsa ta uredba blagodejno v pliva na ljudi, ki morebiti drugače ne stoji na višku olike. Demokratsko izenačenje vseh v javnih prostorih jih sili, da so dostojni, gentelmski, tudi taki, ki bi bili v starem kraju v nadlego drugim s svojo neotesanostjo. To razmerje dobro dene duhovniku, ki v domovini na vlaku ali tramvaju ni bil nikdar varen pred surovostjo mnogih naših lepih in slabo oblečenih tako imenovanih naprednjakov (najbrž le v neotesanosti) civilnega in vojaškega stanu.

Tu je nezaslišano, da bi se ob glasnem smehu očlega vagona par gobezdačev upalo delati neslane opazke o ženski, ki je vsled pomanjkanja prostora zaslila med nje, ker ni mogla v hudem mrazu stati zunaj pred vratni vagona, — potem pa s surovostmi lotilo se duhovnika, ki se je potegnil zanj, kakor se je meni prigodilo malo pred odhodom iz domovine. Tukaj med Amerikanci se n. pr. v liftu vsi odkrijejo, če stopi ženska med nje, duhovniku pa ponudijo sedež v vagonu, če ga sam ne more dobiti, ker so morebiti že vsi zasedeni. In ti ljudje tega ne storijo zato, ker so morebiti udjé III. reda, ampak ker so „gentelmeni“. Vozil sem se blizu in daleč v elektriškem vozu z zakajenimi delavci, tudi socialisti, saj po časniku, ki so ga potoma čitali, sem spoznal, da so taki, toda uljudni, gentelmski so bili vsi brez izjeme, enako fino oblečenemu gospodu, ki mi je sedel nasproti. Privilegij surovosti do človeka drugega pričrjanja imajo menda le slovenski socialisti in njihovi demokrati bratci!

Ker sem že pri duhovniku, naj se dotaknem tudi verskega, cerkvenega življenja sploh, in posebej Slovencev v Ameriki. Prosta cerkev v prosti državi! je enkrat vskliknil dr. J. E. Krek v bivšem avstrijskem parlamentu — pa bi ga bili skoraj križali zato. Seveda je vedel, da so vsled te ločitve razna verstva popolnoma prosta v Zedinjenih državah, kar prej do razglašanja ustave leta 1689 ni bilo temu tako, ampak je država štivila anglikansko vero, zapostavljala pa druge. Sedaj je drugače: država ne podpira cerkve, zato jo pa tudi ne ovira v razvoju, niti je nima za dekle, še manj za nekako duhovno policijo, kakor bi jo državna oblast v starem kraju rada imela. Prosta državnih vezi razvija cerkev v Zedinjenih državah Sev. Amerike svojo nalogo idealno uspešno. Naj omenim le šolo. V starem kraju je večer kreg in prepir zaradi verskonravne vzgoje otrok: državna ustava jo ukazuje, državna uprava pa ovira, kjer more: okrajni glavar imej vpliv na šolo, župnik pa ne, po najnovejšem receptu beograjske vlade. Tu v Ameriki je tako protislovje nemogoče: državne šole so sicer brezverske, toda nihče ne more siliti staršev, naj vanje pošiljajo svoje otroke; nihče ne more braniti staršem, snovati si šole po svoji volji, in nastavljeni v njih učitelje, ki so staršem všeč. Seveda jih morajo sami plačevati in šolska poslopja sami vzdrževati. Zato pa jim tudi ne more otrok pridiči maloverden ali brezveren, od države jim vsiljen učitelj, s svojimi modrostmi. Toraj ni čuda, da so otroci tu veliko bolj versko zavedno odgojeni, kakor v starem kraju, da so iz tacih otrok vzrasli versko zavedni katoličani, ki so dika, ponos župnije, da je versko življenje tu veliko boljše, nego v starem kraju. So tudi tu izjeme, toda v splošnem moramo priznati, da, kar je dobrih katoličanov, so zares dobri, Bogu in cerkvi udani. Bilo bi jih še več, ko bi ne bilo delavcev v Gospodovem vinogradu, premalo. Zlasti manjka misijonarjev, ki bi po naselbinah z misijoni naredili neizmerno veliko dobrega tudi med našimi slovenskimi in hrvat-skimi rojaki. O tej potrebi smo v Frančiškanskem komisarijatu v New Yorku veliko razpravljali in sklenili na merodajnem mestu v domovini prositi pomoči.

Niti v apotekah se ne smejo prodajati opojne pijače kot zdravilo. Na Ruskem je postalo že z izbruhom vojne prepovedano uživanje opojnih pijač. Izgovor, da se na skrivaj vseeno pije, je jalov. Zoper vsako postavbo se gode prestopki, a zato je oblast, da jih kaznuje. Mi se niti od daleč ne moremo meriti z Rusijo in Ameriko kar zadeva prirodna bogastva in človeško množico. Toliko večja potreba je torej, da štedimo s premoženjem in z ljudmi, ter ne pustimo, da nam alkoholizem uničuje toliko bogastva in človeškega zdravja.

V Ameriki ni prišlo naenkrat do take postave. Bilo je treba dolgotrajnega in ostrega političnega boja, a največ zaslug so si pridobile ženske. Boj zoper pijančevanje se je pričel v Ameriki z razvojem političnih pravic žensk. Tudi pri nas mora ženska volilna pravica biti izhodišče onega boja zoper alkoholizem. To je politično vprašanje, katero je mogoče rešiti samo s političnimi sredstvi. Duhovnik, zdravnik, sociolog so tukaj skoraj brez moči, vmes mora poseči država, a to se zamore zgoditi samo, ako zadobi politični vpliv oni del naroda, ki je sam najmanj udan alkoholizmu, a največ trpi radi njega.

Po mojem mnenju moramo poseči po onem načinu protialkoholnega boja, ki je rodil tako lepe uspehe po drugih državah. Ustanovila naj bi se politična protialkoholna zveza, katere namen bi bil: borba za protialkoholno postavodajo in upravo. Clani bi bili lahko ljudje vsake stranke in struje, drugače ima vsako mnenje kakršno hoče, samo zavezati se mora, da bo podpiral samo take kandidate, ki stoje na protialkoholnem programu zveze in pobijal vse druge. Ta zveza bi imela podružnice po vseh občinah in slednjič bi vsaka stranka morala računati z njenim streljenjem.

Vsled naših posebnih razmer, seveda ne moremo zahtevati popolno prepoved alkohola, kakor se je to zgodilo v Ameriki. Glavne zahteve zveze bi bile približno sledeče:

1. Vsaka občina ima pravico, da postane brezalkoholna. Ako sklene občinski zastop z dvetretjinsko večino, da se hoče poslužiti te pravice, se v okolišju dotične občine zapro gostilne in prepove vsaka po drobna prodaja opojnih pijač.

2. Brezpogojno je prepovedan vsak uvoz opojnih pijač v državo. Naša država prideluje mnogo dobrih vin. Korist vinogradnikov in korist države zahteva, da ne dovolimo, da bi v državo uvažali špekulantje tuja umetna vina kakor šampanjec, različne likerje, pivo in tako delali konkurenco domačemu vinu in tlačili valuto države. Dokler so naši ljudje nagi in bosji, ne smemo uvažati alkohola.

3. Država mora z vsemi sredstvi gledati, da olajša izvoz domačih vin v tujino. Vinska trgovina se bo nahajala v težkem položaju. Pred vojsko je bil svetovni trg nasičen z blagom, pridelovalo se je toliko, da se je ravno komaj prodajalo. Od tega trga odpade sedaj Amerika, odpade Rusija, kjer se je uporabljalo silno veliko šumečih francoskih vin. Na Nemškem in v Avstriji se bo radi večje revščine uporaba izdatno zmanjšala, istotako na Angleškem, kjer bo za

vladala z ene strani večja varčnost, z drugo se pa silno razvija abstinenčno gibanje. Severne dežele (Danska, Norveška, Švedska, Finska) so že tako močno abstinenčne, da za alkoholni trg skoraj ne pridejo v poštev. Pridelalo se bo pa skoraj ravno toliko kot druga leta, izvzemši pokrajino Šampanjo v Franciji, ki je popolnoma opustošena. Gledati moramo torej, da najdemo za domači vinski pridelek pravočasno trg v tujini, vpoštev bosta prišli predvsem Češka in Poljska.

4. Naša postavodaja se mora popolnoma prilagoditi protialkoholnemu naziranju. Doslej je bil, kdor je v pijanosti storil zločin, oproščen, kakor da bi bila pijanost neko opravičilo za zločin. V resnici bi tak človek moral biti kaznovan podvojno: radi zločina in radi pijanosti, a ob enem bi moral kaznovan tudi, kdor je skriv njegove pijanosti. To vendar ne gre, da bi eni ljudje bogateli s tem, da druge spravljajo v stanje, da lahko izvršujejo zločine. Sploh bi moral biti kaznovan vsakdo, kdor je skriv, da se je kdo drug napil, ali pa, četudi ni bil popolnoma pijan, a je bil toliko omočen, da je dajal javno pohujšanje, izvršil prestopke ali postal zapravljivec. Kdor da otroku kakršnokoli množino opojne pijače, če tudi starši lastni pridelek v domači hiši, bi moral biti kaznovan radi prestopka zoper telesno varnost otroka. Kako pride občinstvo do tega, da morajo trpeti radi otroka katerega so pokvarili lastni starši.

5. Dovoljeno je pridelovanje vina na onih prostorih, kjer se je to vršilo doslej. Ako se hoče narediti nov vinograd, je treba posebnega dovoljenja vlade. Vlada mora podpirati vinogradništvo, da se prideluje najboljše blago, ki se bo lahko prodajalo v tujino. Izdelovanje vseh drugih opojnih pijač (piva, žganja, mošta) naj se prepove. Vlada naj ustanovi sadjarske šole, da se bodo ljudje navadili na bolj koristen način uporabljati sadje. Seveda je dovoljeno izdelovanje špirta v industrijske svrhe.

Približno take bi po mojem mnenju morale biti glavne točke protialkoholne zveze. Morda bo kdo rekel, da bi v tem slučaju uživanje opojnih pijač postalo samo predpravica bogatašev, a revež, ki si privošči sedaj kozarček žganja ali piva, bi več ne prišel na svoj račun. Torej je to nesocijalno! — To bi bilo res, ako uvažamo uživanje alkohola za dobroto. Ako pa stojimo na stališču, da je to samo potrata in nepotrebna razvada, je pač zelo socijalno, ako hočemo pred tem zlom obvarovati pred vsem delavca.

Na vsak način se bo moralo tudi pri nas razviti protialkoholno gibanje. Veliki prepoved, ki gre po celem svetu, se ne more in ne sme ustaviti pred našim narodom. Sedaj smo Slovenci eden najbolj alkoholiziranih narodov na svetu. Med Srbi je treznost brez primere večja, kakor pri nas, Italijani in Francozi so v primeri z nami zelo trezni narod. Mi ne moremo ostati kot pijan otok srednjega morja treznih narodov. Ali začnemo ta boj, ali pa podležemo tuji konkurenci, to je vprašanje bližje bodočnosti in naše ženske so poklicane, da z glasovnico v roki rešijo to vprašanje.

vsled prošnje italijanske vlade odgodena do 15. junija. Jugoslovanski in italijanski delegati se snidejo pri konferenci v Spaaij.

Po dunajskih poročilih se bodo začela pogajanja med Jugoslavijo in Avstrijo 2. junija v Beogradu. Pogajanja bodo imela gospodarski značaj. V Beograd bosta došla tudi dva avstrijska ministra za stran pogajanj sklepa nove kompenzacijske pogodbe.

Casniško poročilo, da bi bil D'Annunzio zasedel Sušak, ne odgovarja dejstvu. Naša jugoslov. armada je dobila povelje, da varuje našo narodno čast, ako bi D'Annunzio napadel Sušak.

Odbor za volilni zakon v Beogradu bo pričel takoj z delom, ko se vrne Protič.

Italija.

Pobune in nemiri v Furlaniji dobivajo vedno ostrejše obliko. V nekaterih gorskih krajih so proglasili sovjetsko republiko, napadli bogatejše posestnike ter jih oropali. V pokrajini Režiji so puntarji razstrelili železniški most. V Cervinjanu so zažgali občinsko hišo, v Vidmu je Delavska zbornica organizirala splošen štrajk vseh delavcev, tudi poljedelskih. Kljub ostremu nastopu vojaške sile so stradajoči puntarji proglasili več posameznih republik. Na glavnem trgu v Vidmu se je revolucionarnega gibanja udeležilo nad 30.000 oseb, oboroženi s srpi, kosami, kladivi, sekirami itd. ki so prišli deloma iz zelo oddaljenih krajev. Vsa znamenja kažejo, da tam bolj v blaženi Italiji utegne priti v doglednem času tako daleč, kakor v boljševiški in komunistični Rusiji.

Italijansko zbornico bodo otvorili 8. junija.

Nemčija.

Nemško vlado so povabili, da se udeleži konferenc v Spaaij. Z ozirom na nemške volitve so preložili konferenco do 11. junija.

Čehoslovaška.

Podpredsednikom čehoslovaške narodne skupščine so bili izvoljeni: dr. Hruban (ljudska stranka), Slovak Ivan Botto, narodni socijalist Burič in nemški socijalist dr. L. Czech, ki baje niti ne razume češki.

Za senatnega predsednika je bil izvoljen agrarec dr. Cyril Horaček. Za podpredsed-

nika pa: socijalist dr. F. Soukup in narodni socijalist Vaclav Klofač.

Socijalisti v poslanski zbornici in v senatu so se izjavili za komunistični program.

LDU Praga, 31. maja. Za namestnika ministrskega predsednika je bil izvoljen minister za notranje stvari Svehla.

LDU Praga, 31. maja. Predsednik Masaryk se odpelje dne 7. junija v Pisek, kjer obhaja češki pesnik Heyduk svoj 85. rojstni dan.

LDU Praga, 31. maja. Jutri se pričakuje vladna izjava. V obeh zbornicah bodo predlagali, da se otvori debata, ki bo trajala več dni in končala z glasovanjem.

Poljska.

Poljaki so se začeli pripravljati na obrambo proti boljševikom v svoji lastni domovini. Varšavo utrjujejo proti bližajočim se boljševiškim četam. Mesto Minsk so zasedli boljševiki. Med Dvinskom in Vitebskom se bliža nova ruska armada v smeri proti Vilni.

Med Poljaki in Čehi se tudi izmenjavajo strelji ob demarkacijski črti, katere prehode strazi italijanske straže. Poljsko delavsko odposlaništvo v Parizu je sklenilo, da pretrga direktne stike z internacionalno plebiscitno komisijo v Tešinu.

Avstrija.

Državni kancler Renner je interpelliral madžarskega poslanika na Dunaju radi ogrske organizacije 1000 častnikov ob avstrijsko-ogrski meji, ki ima namen: ob ugodni priliki udreti v Avstrijo. Za to formacijo je izdala Madžarska 16 milijonov K. Ta častniška formacija nabira moštvo na avstrijskih tleh. Ta slučaj bi znal pogaziti mir med obema državama in Avstrija pričakuje, da bo madžarska vlada hitro pojasnila in razrešila to sporno zadevo.

Turčija.

Mohamedanci celega sveta so v Stambul sklenili „sveto vojsko“ proti pariškim mogočcem in proti mirovnim pogojem, ki so bili naloženi Turčiji. Uprli so se Arabci, kateri so s svojimi četami že preplavili Galilejo ter se približujejo Jeruzalemu. Bagdad v Mezopotamiji in Damask v Palestini sta obkrožena. Francoske in angleške čete se umikajo z velikimi izgubami.

Rusija.

Sovjetsko Rusijo se nameravata pogajati: Francija in Italija. Francoski in italijanski ministrski predsednik se sestane v Londonu, da slišita predloge sovjetske vlade iz Moskve.

Dnevne vesti.

Regent odpotoval. LDU Beograd, 30. maja. — Prestolonaslednik regent Aleksander je odpotoval v Banjo Koviljačko, da praznuje tamkaj pravoslavne binškošne praznike.

Minister Protič v Ljubljani. Minister Protič se je te dni mudil v Ljubljani in na rajsko lepem, svetovno znanem Bledu. V Ljubljani je obiskal jubilaranta škofa dr. A. B. Jegliča, prvobojevnika in neustrašnega boritelja za našo mlado državo Jugoslavijo. Obiskal je še tudi ljubljanskega župana dr. Tavčarja.

Naši mirovni delegati. LDU Beograd, 30. maja. Naši delegatje na mirovni konferenci v Parizu: Radović, dr. Rybar in dr. Žolgar so oproščeni dolžnosti jugoslovanskih mirovnih delegatov. Našo državo bosta odslej zastopala na mirovni konferenci le še dr. Trumbič in Pašič.

Duhovniške spremembe. Miroslav Sternad, kaplan v Škalah, sedaj v bolnici v Celju, stopi zaradi pljučne bolezni v začasni dopust.

Birma v dekaniji Rogatec. V petek po prazniku presv. Rešnjega Telesa bo naš prevz. g. knezoškof odpotoval v rogaško dekanijo, kjer bo delil v soboto, dne 5. junija v Zetalah, v nedeljo, dne 6. junija, v Rogatecu, v ponedeljek, dne 7. junija, pri Sv. Križu na Slatini in v torek, dne 8. junija, pri Sv. Petru na Medvedovem selu zakrament sv. birme.

Podučeni tečaj Kmetске zveze se vrši v nedeljo dne 13. junija po pozni sv. maši na Ljubnem v Savinjski dolini. Predava g. Pušenjak in še en govornik. Zaupniki iz Ljubnega in sosednih župnij agitirajo za obilno udeležbo. Vstop imajo samo naši somišljeniki, moški in ženske.

Za Kmetško zvezo je daroval č. g. Heber, župnik iz Spodnje Polskave, 50 K, za Orla tudi 50 K. Darežljivemu gospodu iskrena hvala.

Novo nemško bojno društvo za Slovensko Štajersko. Nemški narod, čeprav do tal ponižan, še ne more mirovati. Še ječi pod neznoznimi vojnimi bremenami, a že so izdali nemški bojni petelin tam gori v deželi gladi v Gradcu bojni poziv na vse Nemce in nemškarjarje v Sloveniji, da se tesno klenejo novoustanovljenega bojnega društva „Gau Unterland“ kot podružnice zloglasne Štđmarke ter da javijo pristop k temu na novo ustanovljenemu društvu. V tem pozivu, katerega so med drugimi podpisali znani Slavjan, bivši mariborski gimnazijski profesor dr. Mühlbacher, renegata Klemenčič in Doležel, tolažijo naše Nemce in nemškarjarje, češ, da ne smejo izgubiti poguma ter jim namigujejo pomoči in odrešitve iz „tulegaj jarma.“ Jugoslovani bodo poskrbeli in o tem naj bodo ti nemški petelin prepričani, da bodo v bodoče vsi vsenemški upi v Jugoslaviji splavali po vodi.

Politične vesti.

Jugoslavija.

Sedanja koncentracijska vlada v Beogradu je bila podala svojo deklaracijo. Njena izjava je doživela v Narodnem predstavništvu ostro kritiko. Na razne očitke glede vladine deklaracije je odgovoril ministrski predsednik dr. Vesnić v parlamentarni seji 29. maja v posebni deklaraciji. V tej izjavi zavrača Vesnić nekatere izraze kritike, ki so padli iz ust raznih poslancev ob priliki parlamentarne kritike vladne deklaracije. Po skromni zavrnitvi očitanih pa preide ministrski predsednik k odgovoru interpelacije: Zakaj je sedanja vlada zamolčala v deklaraciji svoje stališče glede jadranskega vprašanja? Vesnić pojasnjuje ta vladni molk z ozirom na dejstvo, da je rešitev jadranskega vprašanja ravnokar v teku. Koncentracijski kabinet se ni dotaknil tega vprašanja iz taktičnih ozirov. Ako bi se bila sedanja vlada izjavila glede Jadrana, bi bila ta izjava povzročila diskuzijo ki bi pa le utežkočila položaj vlade in naše mirovne delegacije. Najvažnejši razlog sedanje vlade, da se ni izjavila tozadevno, je dejstvo, da se boj je zdelo nepotrebno, govoriti o tem vprašanju, ker je glede naših zahtev ob Jadranu itak edino celo Narodno predstavništvo.

Po teh besedah je podal Vesnić naše stališče napram Italiji. V tej deklaraciji je pribijal ministrski predsednik, da Narodno predstavništvo ne sme smatrati Italije za neprijateljico. Proti Italiji moramo pokazati odločnost in energijo, da rešimo reško vprašanje z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Celo Narodno predstavništvo si je edino v dejstvu, da nas morajo vezati z Italijo prijateljski odnošaji le tedaj, ako ostané v teh odnošajih čim manj vzrokov za spor. Jugoslavija in celi svet se zaveda, da bi bila najboljša pot za rešitev spora med Jugoslavijo in Italijo, ako bi se določila sredina Jadranskega morja kot meja med obema državama. Take rešitve je težko ter nemogoče pričakovati. Ker torej ne bo mogoče rešiti jadranskega vprašanja ga zgoraj omenjeni radikalni način, se postavlja sedanja vlada na stališče, da se tozadevno sporazumaj z Italijo na način, ki bo kolikor mogoče najmanj ran povzročil našemu narodnemu telesu. Ob koncu te izjave še prosi Vesnić, naj v tem smislu podpira kraljevo vlado tudi Narodno predstavništvo.

LDU. Dunaj, 31. maja. „Era Nova“ poroča, da so neposredna italijansko-jugoslovaška pogajanja

Kaj pa to pomeni? V Prekmurju se nekdo trudi, da bi odvezel Gospodarski zadrugi v G. Radgoni nakup in prodajo živil in drugih potrebščin za Prekmurje. Napravil bi rad konsorcij veletržcev in veržnikov, ki bi naj namesto zadruge vršili uvoz in izvoz. To se pravi iti izsesalcem ljudstva na roko. — Proti tej nameri v imenu ljudstva najodločneje ugovarjamo!

Znižane cene za vseučilišnike na železnicah. LDU Beograd, 30. maja. Slušateljcem beograjske univerze je prometno ministrstvo dovolilo znižane cene na železnicah in parobrodih na eno četrtino, to pa le samo v početku in na koncu šolskega leta, za božične in velikonočne praznike in za semestralne počitnice.

Kat. dijaštvo, in 70 letnica škofa Jegliča. LDU. Ljubljana, 31. maja. Včeraj popoldne ob 4. uri se je vršila v dvorani Ljudskega doma slavnostna akademija celokupnega katoliškega dijaštva v Ljubljani v proslavo sedemdesetletnice ljubljanskega knezoškofa dr. Antona Bonaventura Jegliča.

Hrvatski škofje na orlovskem taboru v Mariboru. Po poročilu hrvatskih listov kažejo hrvatski škofje zelo veliko zanimanje za orlovski tabor v Mariboru. Med drugimi cerkvenimi dostojanstveniki se bosta še tudi udeležila orlovskega tabora škof Marušič iz Senja in dr. Njaradi (grško-vzhodnega obreda) iz Križevc.

Zidje na zagrebškem vseučilišču. Ker je na zagrebškem vseučilišču vpisanih skoro ena tretjina židovskih slušateljev in preti nevarnost, da bi utegnili židje preplaviti to vseučilišče, se stremi za tem, da se vsi židovski slušatelji, ki niso podaniki naše države, odstranijo ter da bo smelo v bodoče le neko omejeno število dijakov biti vpisanih na zagrebškem vseučilišču.

Vojaško odlikovanje. LDU. Beograd, 30. maja. Za hrabro ponašanje v vojni so bile moravska, drinska, sumadijska, dunavska, timoška, jugoslovenska in konjenskiška divizija odlikovane s Karagjorgjevičevo zvezdo III. reda z meči.

Vpokojeni general. LDU. Beograd, 30. maja. General Boža Teržič je upokojen.

Paroplovna služba. LDU Beograd, 30. maja. Bavarski Lloyd je uvedel redno paroplovno službo med Nemčijo in Jugoslavijo. Nemčija bo uvedla redni parobrodni promet z Jugoslavijo. Ravnateljstvo društva je v Beogradu.

V Ljutomerskem okrajnem glavarstvu se zanimajo trgovci z živino in mesarji za nakup živine v Prekmurju. Do sedaj je nakup živine dovoljen le milijonarju Benku v M. Soboti, želeti pa je, da dobi pravico več kupeev, osobito kupci na Stajerskem, kateri so od nekdanj trgovali s prekmurskimi Slovenci. Vsem, kateri se zanimajo za to, da dobe pravico kupovati živino v Prekmurju, priporočamo, da vložijo tozadevne prošnje s potrebnimi prilogami vred pri civilnem komisarijatu v M. Soboti, uredništvu „Novin“ v Crenšovcih pa naj naznanijo, da so prošnjo vložili da more isto prošnjo podpirati.

Zalostni pojavi v Brežicah. Pri gospodi krog brežiškega glavarstva so zavladale glede preobilice zavživanja alkohola iste žalostne razmere kot pod odslavljenim Nemcem Neuwirthom in nemškutarjem Sorinom. Vodja Bachovih častilcev je sedanji glavar Koropec. Evo javnosti nekaj tozadevnih dokazov. V soboto pred Binkoštno nedeljo je pri glavarju povabljen družba se potopila tako globoko v alkoholnih valovih, da je začela na ves glas kroliti nemške pesmi. Mahoma se je razširila po Brežicah govoric, da so se polastili mesta zopet Nemci. Množica ljudi se je zbrala pred glavarstvom in vpila: Živijo Brežice in slava okrajnemu glavarstvu, ki štiti tako „dostojno“ nemški značaj mesta pod vodstvom g. Koropca. Med binkoštnimi prazniki pa se je družba g. Koropca potegnila na avtomobilu v grajščino na Bizeljsko, od koder so se vrnili skoro vsi veseljaki krvavih glav in polamanih udov. Ker je bil avto preobložen glede oseb, ki so bili seve vse drugo samo pri zavesti ne, so se ti gospodje prevrnili in se za silo znebili alkohola v obcestnem jarku. Poškodovani gospodje bi se nam nič ne smilili, ako bi ne bil med žrtvami tudi nedolžni osemletni otrok, ki se bori sedaj vsled poškodb in bolečin v brežiški bolnici. Komisar glavarstva g. pl. Levičnik si je zlomil pri tem prekobilcu roko, dr. Choleva se je ranil, g. zdravnik Vinko Hudec je nekoliko potolčen, gerent dr. Stiker šepa, glavar Koropec in dr. Rozina pa sta odnesla razbiti glavi. Tri dni so slavni brežiški demokrati popivali, dokler se ni končalo pijančevanje tudi s telesnim polomom. Na gospode krog brežiškega glavarstva opozarjamo deželno vlado. Brežiški okraj zahteva uradnike, ne rabi pa akademskih alkoholikov, ker je gošpodov akademičnega alkoholizma že sit izza dobe stare Avstrije. Nikakor se ni čuditi, da se tudi stranke brežiškega okraja pritožujejo nad brezobzirno surovostjo g. glavarja Koropca in njegovega oprode g. Levičnika. Saj alkoholik, ki se enkrat slučajno iztrežne, ne more biti vrljuden.

Akademična družba brežiških demokratov prištevava med svoje prijatelje g. Rükera, ki je smel pod zaščito g. mesnega gerenta dr. Stikerja in okrajnega glavarja g. Koropca veržiti preko vseh dovoljenih mej. Javnosti zaupamo, da je dobil Nemeč Rükera od g. Koropca izplačanih 191.000 K samo kot provizijo in ni plačeval nikakega davka državi, ker mu je kumoval g. glavar. Ta g. Rükera je smel računati celo 300.000 K več pri žitu, ki se je prodalo pod nadzorstvom g. Koropca. To so bile masne kupčije na škodo našega ljudstva. Ko so pa začeli kupčevati z žitom trgovci, to ni bilo po volji g. glavarju, ki se je bal, da ne bi bil tem potom preveč oškodovan njegov prijatelj Rükera. Začel je preganjati tr-

govce in jim pregledovati račune, da si ne bi kateri privoščil kak tako mastni dobiček kot g. Rükera. Seveda Rükera je smel veržiti na škodo ljudstva s pomočjo okrajnega glavarstva, ker je imel tudi najbrž kompanjona in je dokaj umljivo, da morata dva več zaslužiti, kakor eden, sicer bi prišlo premalo na Rükeraevega druga.

Vodjo okrajnega glavarstva v Brežicah je že namenil premestiti g. dr. Zerjav. Tokratno premestitev je preprečil g. gerent Stiker, ki je zbornal na tozadevni protest župane celega okraja. Župani so se rez pustili speljati na led, da so ugovarjali proti premeščenju g. Koropca, ki glavari še sedaj po zaslugi dr. Stikerja glavarstvu v Brežicah. Od sedanje vlade v Ljubljani pa pričakujemo, da ne bo več tako kratkovidna in bo pometla z nerednostmi, ki se dogajajo na veliko nevoljo ljudstva pri glavarstvu v Brežicah.

Za obnovo Jugoslavije bo začelo društvo „Jugoslovenska obnova“ v Beogradu fotografirati vse narodne običaje v naši državi, da tako seznanijo naš jugoslovenski narod z vsemi omikanimi narodi celega sveta.

Obrtniške vesti. Obče slovensko obrtno društvo v Celju je na svojem sestanku dne 27. majnika sklenilo prirediti izlet slovenskega obrtništva na Koroško 27. do 29. junija t. l. (nedelja, Vidov dan, Petrovo). Društvo je že razposlalo tozadevne okrožnice na obrtne organizacije, na katere se tem potom opozarja. Pozdravljamo to idejo našega vrlprodnog delujočega obrtništva. Ne dvomimo, da bo z obrtništvom poletelo na Koroško ob tej priliki jako mnogo narodnega občinstva vseh stanov. Podrobnosti se bodo objavljale od časa do časa v slovenskem časopisju.

Prodaja čekov. LDU. Beograd, 30. maja. Finančni minister je odredil, da prodaja čeke za efektivno valuto poleg Narodne banke tudi bančni odsek generalne direkcije državnega računovodstva.

Važna iznajdba. Ruski inženir Fedorovič, ki je mnogo let deloval v delavnicah največjega svetovnega izumitelja Edisona v Ameriki, je pred nedavno izumil peč, s katero se pri najmanjši uporabi kuriva lahko skuha v eni uri obed za 20 oseb, in sicer obed iz juhe in prikuhe, priemer se uporabi samo 850 gramov, torej ne celo 1 kg drv.

Izredno ugodna žetev v Jugoslaviji. Iz vseh delov naše države prihajajo razveseljiva poročila, da bomo imeli letos izvanredno ugodno žetev.

Čebelarjem. Dne 31. maja se je vršila v Beogradu seja čebelarskega društva, na kateri se je razpravljalo, na kak način se naj uporabi svota 250.000 dinarjev kot državni prispevek za povzdigo čebelarstva v Jugoslaviji.

Koroške črešnje. Ko jih na Stajerskem že več ne bo, pridejo na vrsto koroške črešnje, ki so posebno dobre in sladke. Opozarjamo trgovce, da si jih že sedaj zagotovijo in poiščejo stik s posameznimi občinami.

Papirja ni. Nastopila je papirna kriza na cellem svetu. Papirja je vsaki dan manj, cene pa vedno rastejo. Posebno v naši državi se občuti ta kriza, ker pri nas dozaj še ni razvita papirna industrija. Posebno slabe se godi časopisom. Pred vojsko se je plačalo za 1 kg časopisnega papirja 26 v, danes pa stane 1 kg že do 30 K. In še dobijo ga ni. Po sedajnih cenah stane samo papir pri „Slov. Gospodarju“ za 1 naročnika okrog 52 K na leto. In kje je potem šestavek, tisek, sirovo olje, barva, znamke itd.! Ako se ne bo obrnilo na bolje, bo prišel list, kakor je naš „Slov. Gospodar“, na leto na 80—100 K. Pa tudi pišemskega papirja skoraj ni dobiti. In če se kje še dobi, ima tako visoko ceno, da ga skoraj ni več doplačati. Zdaj stane 1 kg konceptnega papirja že do 40 K, boljši papir pa se plačuje že po 52 do 60 K 1 kg in še višje. Kakor vse kaže, bo kmalu stala pola konceptnega papirja 60 v, pola boljšega papirja pa celo 80 v do 1 K, če se bo papir za to ceno sploh še dobil. Knjig sploh ne bo več mogoče kupiti, ker bodo stale ogromne svote. V Avstriji je prenehala izhajati cela vrsta časopisov, ker jim je bil papir predrag, tako n. pr.: „Der Morgen“, „Zeit“, „Fremdenblatt.“ Ravnotako se godi v Nemčiji. Tudi na Francoskem nimajo papirja. V Ameriki je preminilo vsled pomanjkanja papirja okoli 3000 listov. Da dobi Zdržene Države potreben papir, je predsednik Wilson odredil, da se papir za dve leti popolnoma oprosti vsake uvozne carine. Na Ogrskem plačujejo časopisni papir že po 70—80 K. Dobivajo ga iz Švedske. Pri tej velikanski draginji papirja bi prišel en izvoč časopisa na 5—6 K. Časopisje je kratkoma uničeno, ako bodo te razmere trajale še nekaj časa. Ker v Jugoslaviji nimamo papirnatih tovarn, bi morala država sama storiti vse, da dobimo od zunaj papir. Država pa papir še naravnost podražuje, ker zahteva od 1 kilograma skoraj 1 K uvozne carine. V Ameriki, ki je dežela fabrik, so uvozne carine na papir odpravili, pri nas pa so jo celo še povišali, dasiravno smo skoraj brez tvornic. To je pa vendar narobe svet. Upamo, da se naši državniki kmalu spametujejo in spreminijo svojo carinsko politiko.

Nove poštno znamke. V Jugoslaviji bodo npejlane nove poštno znamke s sliko prestolonaslednika Aleksandra in sicer v najkrajšem času.

Borza. LDU. Dunaj, 31. maja. Devize: Amsterdam 5875, Berlin 433.50, Curih 2790, Kristijanija 2875, Kopenhagen 2375, Stockholm 30.50; valute: marke 426.50, leji 320, levi 290, švicarski franki 27.65 francoski franki 1175, italijanske lire 8.50, angleški funti 610, Dolarji 150, carski rubli 220; varzi v prostem prometu: Zagreb 155—165, Budimpešta: plačilo v denarju poštno hranilnice 95—105, madžarske žigosane krone 92—105, Praga 360—385, Varšava in Krakov, v poljskih markah: 85—97; čehoslovaške krone

5000-kronski komad 355—380, manjše note 355—380, novi dinar 600—650.

Mariborske vesti.

Hlmen. Poročil se je 23. maja gospod Rudolf Niefergal, trgovec v Mariboru z gospico Cito Grizoltovo iz znane narodne obitelji na Smolniku pri Rušah. Novoporočencema želimo obilo sreče.

Mestni sosvet. Kakor poroča „Mariborski Delavec“, so dr. Rozina, Weixl in Jarh izstopili iz mestnega sosveta, ker se ne strinjajo z njegovo sestavo, in ker ne odobravajo volitev v mestno hranilnico. Čudno! Vse stranke in razne organizacije so bile povabljen, da imenujejo večje število kandidatov za sosvet, da se jih predloži vladi v potrjenje. Nemci in socialni demokrati so odklonili, narodni socialisti in demokrati pa nikogar imenovali niso. Zdaj pa so nezadovoljni s sestavo sosveta! Kar pa zadeva mestno hranilnico, je pa stvar še bolj čudna. Dr. Irgolič je predlagal v upravni odbor razven enega same demokrate in Nemce. Tega predloga gg. dr. Rozina, Jarh in Weixl niso niti z eno besedico grajali, dasiravno je bil strankarski. Ko se jim je pa z enako mero vrnilo, pa so naenkrat nezadovoljni in za kompromis! G. dr. Irgoliča naučite poprej nepristranosti, potem šele pometajte pred našim pragom!

Mestni magistrat v Mariboru je odločil, da se razpusti mestni gospodarski urad s 15. junijem. To je oni znani gospodarski urad, kateri je tako „vzorno“ gospodaril pod Pfeiferjevo ero, da je nakopičil mestni občini precej tisočev deficita.

Nekaj glede zavoda „Vesna“ v Mariboru. Te dni smo videli krog „Vesne“, stopati g. svetnika Subica iz Ljubljane. Ta njegov poset se nam dozdeva malo izvanreden in čuden. Bil je baje namenjen pregledu gospodarstva v tem zavodu, ki je baje prodal v zadnjem času tri pisalne in eden šivalni stroj. Zakaj so se morali prodati ti stroji, si lahko mislimo. Ako bo šlo pri tem zavodu tako naprej, bo prišla „Vesna“ pri občinstvu v slabo luč in z zaupanjem do tega zavoda bo kmalu pri kraju.

Pregledna komisija je v soboto na licu mesta v Ljudskem vrtu ogledala prostore, ki so namenjeni za športni prostor. Mestni sosvet je zastopal dr. Valjavec, športni klub „Maribor“ inž. Kobi in Ogrizek, „Olepševalno društvo“ dr. Brenc, mestni stavbni urad pa arhitekt Schell. Ugotovilo se je, da drevesna skupina smrek ovira s svojo senco vrtnarijo, ki ji je vrt namenjen, druga drevesa pa so itak v slabem stanju, tako da se brez škode lahko poderejo. Kljub temu ostane okoli prostora še mnogo visokega drevesa, ki bo krasilo vrt in se nasade nova, mlada drevesa. S tem je to vprašanje rešeno in javnosti pojasnjeno, ker se bo te dni začelo z delom in bo v nekaj tednih ves prostor prirejen tako, da bo okras „Ljudskega vrta“ in Maribor bo s tem dobil najlepši športni prostor. Istočasno se uredi tudi prostor za lawn-tenis in se bo vrt ogradil tako, da ne bodo mogli nepoklicani gostje kvariti prostorov. Za mirne sprehajalce ostane kljub temu še dovolj sence in prostora. Ljudski vrt pa se bo s športom lepo oživil.

Bratomor. V številki z dne 28. maja smo pod zaglavjem „Bratomor“ priobčili vprašanje, je-li bi gostilniško osebje gostilne Gatschlhoferja ne bi bilo moglo preprečiti uboja med obema bratoma Gorjak. Kako se nam naknadno poroča, je gostilničar osebno skušal preprečiti prepri in uboj ter bil pri tem še celo ranjen. Toliko resnici na ljubo v tej zadevi.

Ljubiteljem umetnosti. G. kipar Ivo Sojč v Reiserjevi ulici v Mariboru je dovršil glavni oltar sv. Jurja na Remšniku. Njegovo umetniško delo je občinstvu na ogled v kiparjevi delavnici v Reiserjevi ulici. Na to umetnino opozarjamo ljubitelje umetnine in šolska vodstva.

Organizacija vojnih invalidov sirot in vdov, poverjeništvu v Mariboru, priredi v nedeljo 6. junija 1920 ob 10. uri dopoldne v prostorih Gambrinove dvorane izvanredni občni zbor.

Olepševalno društvo za mesto Maribor priredi na praznik 3. junija 1920 cvetlični dan in velik koncert v mestnem vrtu, pri katerem svira znana godba železničarjev. Ker je čist dobiček namenjen za olupšavo mestnega vrta, je občinstvo vabljen na veliko udeležbo pri koncertu, ki se bo vršil od 11. do 13. ure in za nakup cvetlic.

Slovensko mestno gledališče.

Repertoire tekočega tedna:

V četrtek, dne 3. junija: Gospodična Josette — moja žena. Abon. B-47.

V soboto, dne 5. junija: Gostuje Josip Povhe, spevokomik in režiser kr. gledališča v Ljubljani kot Celesten v Mam'zelle Nitouche. Abon. A-46.

V nedeljo, dne 6. junija: Satan v ženski. Abon. A-47.

V torek, dne 8. junija: Smrt majke Jugovičev. Abon. B-48.

Dopisi.

Krčevina pri Mariboru. Tukajšnje šolsko vodstvo je sprejelo od gospoda Viljema in gospe Regine Ilger, zlatar v Mariboru, 1000 kron za revne učence. Krajni šolski svet in šolsko vodstvo izrekata tudi tem potom še enkrat svojo, najsrčnejšo zahvalo plemenitima dobrotnikoma.

Šmarje pri Jelsah. Tukajšnja Mlad Zveza je hotela prirediti dne 30. maja v soli ljudsko igro. To je zbudlo napredne gospodeke okrajnega šolsk. sveta. vsled česar so hoteli odpovedati prostore, za kar pa niso kompetentni. Učno poverjenišvo jim je dalo primerno navodilo. Si tacuissent . . .

Prireditve.

Pobrežje pri Mariboru. Prosvoljina požarna bramba na Pobrežju pri Mariboru priredi v nedeljo, dne 4. julija t. l., veliko poletno veselico na vrtu gostilne Roiko na Spodnjem Pobrežju. Cenjena društva iz Maribora in okolice naj vzamejo to blagotno na znanje.

Sv. Križ na Murskem polju. Prihodnjo nedeljo, dne 6. t. m., bomo slavili otvoritev razširjene društvene dvorane. Slavnost bo združena z veselico in raznimi drugimi točkami. Namesto zadržanega g. nadrevizorja Pušenjaka govori urednik F. Zebot iz Maribora. Poleg domačinov so povabljeni sosedje iz Ljutomeru, Male Nedelje, Sv. Jurija, Kapelje, Gornje Radgoče, Veržeja in iz Prekmurja.

Sv. Križ pri Ljutomeru. V nedeljo, 6. junija, proslavi naše bralno društvo razširjatev naše Slomškove dvorane z društveno prireditvijo, ki obsega pevske in tamburaške točke, govor in predstavo „Cvetina Borogradska“ v sedmih slikah ter saljiv prizor. Prijatelji domačega društva, pridite in pokažite s svojo obilno udeležbo, da znate ceniti delo in vsestranski napredek križevske mladine. Začetek takoj po večernicah. Vstopnice se dobijo v predprodaji v zadrugi.

Sv. Andraž pri Velenju. Jugoslovanska Strokovna Zveza priredi v nedeljo, dne 6. t. m., ob 3. uri popoldne gledališke igre pri g. Fran Vašl. Vspored: godba, petje, gledališki igri „Čašico kave“, „Zamorec“ in „Tihotapci.“

I. slov. orlovski tabor v Mariboru.

Okrožnica pevskim zborom! V dneh od 29. julija do 3. avgusta t. l. se bo vršila v Mariboru velika slavnost, kjer bodo zborovale vse naše organizacije in dale pri skupnem zborovanju novih sil našemu pokretu. Peveci! Nikjer ni slavnosti brez nas! Zato so nam odkazali, v Mariboru častno nalogo, da pozdravimo slavnost z mogočnim spevom. Vsi na plan! Ogromne čete telovadcev so že združene v Orlovski zvezi. Peveci smo raztreseni po posameznih društvih in zborih. Veliko nas je, naše sile, vaši glasovi pa so raztreseni in razkropljeni. V Mariboru se hočemo tudi mi združiti v mogočno pevsko zvezo na osnovnem zborovanju v soboto 31. julija 1920 ob 3. uri popoldne. Ne sme biti zbora v naših vrstah, ne pevev v naši armadi, ki ne bi bil včlanjen pri nas. Ko se združimo in si podamo desnico k trdni bratški zvezi, nam bo marsikaj lažje. Nabavljati note, gojiti smotreno lepo pevsko umetnost, posredovati za pevovodje tam, kjer jih manjka, poskrbeti za njihovo izobrazbo itd. To je nekaj nalog, ki čakajo nujne rešitve. Če se združimo, bomo vse lahko rešili, posamič smo preslabi. P. Z. „Ljubljana“ ima že izdelana pravila in jih bo predložila pri zborovanju v pretres. Zato pošljite od vseh strani zastopnike. Zivo silo naše zveze, ki jo hočemo skleniti v soboto, naj pokaže petje pri sveti maši v nedeljo 1. avgusta. Peč bomo dr. Kimovčevo staroslovensko mašo, nekoliko skrajšano, dalje eno pesem svetega Cirila in Metoda in eno Marijino. Natančno pojasnilo dopošljemo vsem onim, ki se nam priglasijo. Spremljala nas bo godba na pihala. Peti nas mora tisoč ali še več. Zato vas vabimo, da nam javite takoj vsi, ki želite sodelovati, ime, pošto in glas. Note in podrobno pojasnilo vam dopošljemo takoj po prijavi. Skupna vaja pa bo v soboto, 31. julija 1920, ob 3. uri popoldne. Letošnja slavnost v Mariboru bo za našo prosveto zgodovinski mejnik. Vsakdo bodi ponosen, da more in sme pri tej slavnosti sodelovati po vseh močeh. Vsi peveci na dan! V mogočnem zbor, ki bo v urnebesnem spevu oznanil moč naše misli, celi Jugoslaviji in še dalje v kulturni svet. Naša umetnost, peveci, je najplemenitejša, naše delo najtežje, a najlepše. Priglasite se takoj na naslov: Pevska zveza „Ljubljana“, Ljudski dom, Ljubljana, ki je prevzela vse tozadevne priprave.)

Pri orlovskem taboru bodo sodelovale sledeče godbe: Orlovska godba iz D. M., v Polju, Višnja gora, Selce nad Skofjo Loko, delavska podba na Jesenicah, salezijanska godba z Rakovnika, godba društva sv. Sreca Jez. iz Zagreba, orlovska godba iz Čehoslovaške in dve vojaški godbi. Skupaj deset godb. V Mariboru se na predvečer glavnega nastopa vrši velik koncert „Ljubljane.“

Posebni vlaki bodo odhajali iz Ljubljane v soboto, dne 31. julija 1920 popoldne, tako da bo moral vsak odhajati z doma v soboto zjutraj, vrnit se bo tekot ponedeljka dopoldne, zamuda bo torej prav malenkostna. Iz Ljutomeru, Središča, Koroške bodo odhajali vlaki v soboto popoldne, z nedeljskimi posebnimi vlaki bi prišli prepozno v Maribor, ob 7. uri v jutro je že obhod, poleg tega bi se pa še ne mogli udeležiti večernih cerkvenih slovesnosti pri romarski cerkvi oo. frančiškanov.

Fante in dekleta v narodnih nošah vabimo posebno k udeležbi, naj vidijo gostje iz vseh delov sveta lepoto naše narodne noše.

Po taboru napravijo gostje izlet v Vintgar, Bled in Vrbsko jezero; na Bledu jim Blejci in Blejke priredijo „blejsko noč.“ Spremimo goste na Bled; kdor

se hoče pridružiti tem izletnikom, naj to pri svoji prijavi pove. Vožnja bo tudi za to priliko polovična.

Ameriški Slovenci pridejo na I. slov. orlovski tabor s posebnim parnikom. Vodil jih bo znani politični in kulturni delavec p. Zakrajšek, urednik člakaške „Edinosti“.

Mala naznanila.

Razna

Iščem hrano in stanovanje pri starejših ljudeh v Mariboru. Ponudbe pod „Upokojeni“, poste restante, glavna pošta v Mariboru. 442

AGENTURA KOMISIJA M. Vrhovec BEOGRAD ZELENI VENAC 11

prevzema razna trgovska posredovanja zastopstva itd.

JOSIP NEKREP tesarski mojster in stavbeni podjetnik v Mozartovi ulici 59 v MARIBORU

se priporoča za popravila in za napravo novih stavb za točno :: :: izvršitev :: ::

Službei

Solicitator se sprejme takoj. Plača zelo visoka. Zadoluje nekaj prakse v sodnih stvarih. Odyetniška pisarna dr. Ivana Lovrenčiča v Ljubljani, Miklošičeva c. 8. 482

Naročajte naše liste!

Kupi sei

Kupimo vreče, steklenice in sode po najvišjih cenah. „Jadran“ Trgovska cenah. „Jadran“ prometna d. z o. z. v Mariboru, Gosposka ulica 44. Telefon 595. 385

KUPUJEM

po najvišjih cenah hlode, rezan in tesan jelov kakor trd les ter vaakovrstna drva za kurivo. Viktor Glaser, lesna trgovina v Rušah pri Mariboru. 1796

LES

rezan, tesan, okrogel, drva in oglje kupi v vsaki množini

„SEVER“

društvo lesnih industrijalcev dravske doline

MARIBOR, Atebeandrova cesta 45.

KUPUJEM LES

tesan, rezan, oglje in drva na vagon, franco vagon. Sv. Lenard št. 29, Brežice ob Savi. 419

Od države koncesijonirana carinska agentura

Milan Jakovljevič

da cenj industrijalcem, trgovcem in obrtnikom na znanje, da je na mariborski carinarnici kot carinski posrednik počel delati.

Posreduje v vseh carinskih zadevah, to je pregledanje blaga, reklamacije preveč plačane carine itd.

Hranilnica in posojilnica društva katoliških mojstrov v Mariboru, Vetrinjska ulica 20 obrestuje vloge po 4%.

in daje posojila proti poroštvu. Uraduje v ponedeljek in četrtek od 5.—7. ure pop.

Proda sei

POZOR!

Alojzij Gnušek,

Maribor, Glavni trg 6 prodaja po najnižjih cenah sledeče kranjske vrarske izdelke iz pristne konopljine. Konopce (strange) močne in navadne, uzde, pletene in navad., cungeoce, kratke in dolge, vrvi za perilo po 20 in po 40 m dolge. 407

Hiša z vrtom, Koroška cesta št. 101 za vsako obrt primerna, je takoj na prodaj. 457

Vila na prodaj v Tomanovi ulici št. 7 v Mariboru. Ponudbe odnosno vprašanja na I. F. K. Sv. Barbara v Halozah pri Ptaju. 441

Pliš-garnitura

zolen pliš-dek, divan, brilantbuton, prave bisere, razno nakitje, pristne perz. preproge, srbske preproge, razne starin, fonograf, gramofon, karne garnituro, namizni prt, moške srajce, salonsko obleko, irhaste hlače, razne moške, ženske in otroške obleke, čevlje, klobuke, rokavice, bluze, bele oblike, lister-pliš, ovratnike, kravate, plašče, sylinate trake, solcačnike, ročna dela, ogledala, podobe in japonsko mizico, salonsko mizo, kuhinjsko mizo, fotelje, koce, stole, gard. omaro, lester, Singerjev šivalni stroj, sekirice za glasovir, knjige, svetilke, in razno drugo vselej v zalogi pri J. Schmidl, Koroška cesta 18/I, Maribor. 440

Na javni dražbi,

dne 7. junija t. l. se proda vse pohištvo, kompletne sobne opreme i. t. d. bivšega „Nemškega doma“ v Brežicah. 436

Salonske hlače,

črne, dobro ohranjene ter beli telovnik po ceni za prodati. Gregorčičeva ulica (Schillerjeva) 26/II, vr. 10, Maribor.

TRGOVCEM POPUST!

GUMI

za cepljenje trt ter plašče in cevi za kolesa se najceneje kupi pri tvrdki Ign. Vok Ljubljana Sodna ul. 7.

TRGOVCEM POPUST!

VOLNO

v večji množini ima na :: :: prodaj :: :: M. Vrhovec, agentura - komisija import - eksport, BEOGRAD, ZELENI VENAC 11.

Srnjak

v tretjem letu krasen šesterak, popolnoma vdomačen 2 jazbeca mlater prav krotka na prodaj. Naslov v upravnistvu. 481

RESTAVRACIJA „NARODNI DOM“ - V MARIBORU - se najtopleje priporoča za obilen obisk HINKO KOSIČ, RESTAVRATER

VABILO NA OBČNI ZBOR POSOJILNICE V BREŽICAH

registrov. zadruga z neomejeno zavezo. ki se bode vršil dne 16. JUNIJA 1920 ob 7. uri zvečer v LASTNI PISARNI.

DNEVNI RED:

- 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za l. 1919 4. Volitev načelstva. 5. Volitev nadzorstva. 6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob 7. uri ne bil sklepčen vrši se isti dan in v istem prostoru drugi občni zbor, ki sklepa takrat pri vsakem številu združnikov. 487

Načelstvo.

GOSTILNA 412 PRI „MESTNI KLAVNICI“ se priporoča za obilen obisk. Za izborna vina se jamči. ERNEST BIRTIČ, GOSTILNICAR.

Otvoritev slaščičarne.

Naznanjam cenj. občinstvu v Mariboru in okolici, da sem po dolgotrajni vojni zopet otvoril svojo moderno urejeno slaščičarno v Slovenski ulici (Grajška ulica) št. 5 (preje Amon). Vsak dan sveže pečivo in sladoled. — Cenj. naročila za razne svečanosti se točno izvršijo. — Za mnogobrojen obisk se priproča

ILICH EMAN, slaščičar.

Gospodarska zadruga za Prekmurje, Mursko polje in Slovenske gorice

F. Z. Z. G. Z.

prodaja razne manufakture za moške in ženske obleke, vseh vrst špicerije, čevlje, usnje, deske, stavbeni les in :: :: poljedelske stroje. :: ::

Kupuje pšenico, žito, koruzo, ajdo, proso, oves, kože, sploh vse kmetske pridelke.

Posreduje pri nakupu večjih poljedelskih strojev, kakor parnih mlatilnic in motorjev

Pravico kupovati in prodajati zadrugi imajo samo člani.

Novi člani se sprejemajo v zadrugi pisarni v Gornji Radgoni in pri vseh podružnicah.

Glavna trgovina in pisarne v Gornji Radgoni.

Podružnice: Gornja Radgona, Murska Sobota, Cankova, Dolnja Lendava, Radgona, Križevci pri Ljutomeru, Beltinci. 259

Veletrgovina Ludovik Kuharič Ormož nudi svojo veliko zalogo vsakovrstnega modnega, manufakturnega blaga, platna itd. Nadalje priporoča vednosveže špicerijsko blago, moko, olje. Nakup in prodaja poljedelskih pridelkov. Dobava vsakovrstne železnine, travverz, cementa, kakor tudi poljedelskih in drugih strojev. — Uvoz in izvoz vseh vrst rezanega in stavbenega lesa. — Lastna motorna žaga. Glavna zaloga delniškega ((piva)) 114